

HADELANDS- DRAPENE

■ I februar 1981 blir to ungdommer likvidert på Hadeland.

■ Johnny Olsen, John Charles Hoff og Espen Lund blir dømt for drapene.

■ Trine Kolberg prøver med sin nye bok å forklare hva som skjedde før drapene og på den skjebnesvangre dagen i 1981.

RETSSAKEN: Dom faller i Hadelands-saken: Fra venstre Johnny Olsen, John Charles Hoff og Espen Lund. Arkivfoto: ODD WENTZEL

- POLITIET K

ÅSTEDET: Slik så drapsstedet ut da Dagbladets fotograf, Geir Bølstad, kom til åstedet

To ungdommer

Hadelands-drapene er en av etterkrigstidas mest omtalte drapssaker. Den ene hovedmannen, Johnny Olsen, ble dømt til 18 års fengsel for overlagt drap. Den andre, John Charles Hoff (20), ble dømt til 12 års fengsel for forsettlig drap. Den tredje, Espen Lund (20), ble dømt til 18 års fengsel for drap han aldri hadde begått.

Av PER ELLINGSEN

En kald februarkveld i 1981 setter Johnny Olsen og John Charles Hoff seg i en gul Mazda 626, sammen med Fridtjof Nome (23) og Fred Karlén (20). Sam-

men kjører de av gårde mot Hadeland. Nome og Karlén tror at de skal ut og møte folk som er interessert i å kjøpe noen AG3-geværer som de stjal fra HV-lageret på Nesodden 14 dager tidligere.

Kjøreturen går til Leira i Nannestad. Der blir Nome og Karlén beordret ut av bilen, angivelig for å møte interesserte våpenkjøpere. Bak dem kommer Johnny Olsen med en skarpladd pistol i høyre hånd.

Olsen, som seinere var den eneste som erkjente seg skyldig på alle tiltalepunkter, forklarte seg slik da saken kom opp for Eidsivating lagmannsrett i begynnelsen av januar 1982:

- Nome og Karlén gikk side om side et par meter foran meg mot bria. De trodde vi skulle møte noen fra denne våpenliga-

en som vi hadde snakket om skulde kjøpe AG3-er av oss. Jeg hadde forklart dem at Hoff sto sikringsvakt med schmeissermaskinpistolen i tilfelle noe skulle gå galt. Så løftet jeg pistolen og skjøt et skudd i bakhodet på hver av dem. Først Karlén. Han gled ned på knærne. Nome falt sammen og ble liggende. Så kilte pistolen seg. Hoff hoppet fram fra skogkanten og skjøt mot Fred. Flere skudd.

Aktor: - Døde Nome momentant?

Olsen: - Nei. Jeg fikk pistolen i orden. Nå skjøt jeg han forfra i hodet.

Tre dager før det blodige dobbeltdrapet på Hadeland, ble Fridtjof Nome pågrepet av politiet mistenkt for å ha deltatt i våpentveriet fra Varden HV-lager på Nesodden. I politiavhørene la Nome alle kort på bordet.

KUNNE HINDRET DRAPENE

sondag 22. februar 1981.

Likvidert

Han forklarte at våpnene var kjørt til Espen Lunds adresse på Malinoya. Nome foreslo deretter selv at politiet kunne være med på et møte den skjebnesvangre lørdagen, slik at de kunne se at han snakket sant. Politiet satte sporing på ham fra det øyeblikket han forlot politikammeret.

Derfor var også politiets sporing på sporet da Nome kjørte av gårde mot Hadeland sammen med Karlson, Olsen og Hoff. I Nittefald mistet politipersonene kontakten med bilen. Først en times tid senere fikk de øye på den. Da satt det bare to personer i Mazdaen. I mellomtida var Nome og Karlson likvidert.

Espen Lund ble betraktet som hovedmann med sterk påvirkningskraft. Det ble også hans skjebne.

Hadelands-drapene – en av vår moderne tids mest omskrevne og rystende drapssaker – kunne vært unngått. Det hevder forfatter Trine Kolberg i en roman som kommer ut i disse dager. I boka «Gutten i den grønne jakka» hevder hun at politiet provoserte fram møtet mellom blant andre Johnny Olsen og de to som ble drept.

Av ARNE O. HOLM

I boka avsløres et dokument som viser at politiet samarbeidet med Fritjof Nome, en av de to som ble drept, for å avsløre et våpentverv begått av Johnny Olsen, Fritjof Nome og Fred Karlson.

Fritjof Nome var med på de skjebnesvangre våpentvervene, og ville ifølge politinotatet gjøre sitt til at politiet kom til bunns i saken.

Framprovosert

– Jeg har skrevet boka først og fremst for å vise hvordan en hel familie ble ødelagt av Hadeland-saken, og for å renske broren min. Både i media og av politiet ble han hengt ut som nynazist. Det stemplet fikk han og de involverte for at politiet skulle slippe fokus på sin egen rolle i drapssaken. Etter å ha levd med Hadeland-saken siden 1981, og med boka i seks år, vet jeg at møtet mellom Johnny Olsen og John Charles Hoff ble framprovosert av politiet. Jeg vet også at politiet hadde alle muligheter til å arrestere både Olsen og Hoff før det hele utviklet seg til en drapssak, sier Trine Kolberg.

Trine Kolberg har skrevet dokumentarromanen under pseudonym for å skåne seg selv og familien. Selv femten år etter er Hadeland-saken et stort, åpent sår.

Trine Kolbergs bror, Tore Blomquist, sto sentralt i Johnny Olsens liv fram til Hadeland-saken, da Olsen møtte John Charles Hoff og Espen Lund. Lenge forsøkte politiet å gjøre Blomquist til en slags hovedmann i et nynazistisk miljø.

Eventyrmiljø

– Miljøet rundt Tore hadde ikke noe med nynazisme å gjøre. Det var et eventyrmiljø hvor noen ungdommer fant en slags forankring. Miljøet var lite, og flere av dem som var med hadde i utgangspunktet en radikal politisk tilknytning. Samtidig var en del av miljøet klart kriminelt og samtidig våpeninteressert. Det var deler av den kriminelle virksomheten til enkelte av disse som ved politiets hjelp utviklet seg til Hadeland-saken, sier Trine Kolberg.

Bakgrunnen for Hadeland-saken var ifølge forfatteren det omtalte våpentvervet, hvor Johnny Olsen, Fritjof Nome og Fred Karlson var med. Fritjof Nome mistet notisboka si på innbruddsstedet, og den ble senere funnet av politiet, som øyeblikkelig fant fram til Nome.

I politiafhør la Nome ifølge notatet, som offentliggjøres i Kolbergs bok, alle kort på bordet, og ble deretter politiets viktigste middel i jakten på de to andre våpentvervene.

Johnny Olsen sier i dag til Dagbladet at våpnene dels skulle selges, og dels beholdes i miljøet. På for-

hånd hadde de involverte blitt enige om at det måtte gå lang tid før våpnene kunne omsettes.

Ifølge Kolberg skjedde ikke det. Allerede like etter at Fritjof Nome hadde fortalt politiet hvem som hadde vært med på våpentvervene – og også hvor våpnene befant seg – begynte han å mase på Olsen for å få sin andel av et eventuelt våpensalg.

Ifølge Trine Kolberg må dette ha skjedd fordi politiet ved hjelp av Nome ville tvinge fram et møte som avslørte våpentvervene.

– Men de visste jo allerede hvem som sto bak hverken og hvor våpnene befant seg. De visste det uten å gripe inn. Etter først å ha framprovosert et møte mellom de involverte, fortsatte politiet å skygge Fritjof Nome. De skygget han helt til minuttene før han og Fred Karlson ble drept, sier Kolberg.

Deretter er det politiet bestemt seg for å framstille miljøet rundt broren min som et fascistisk, nynazistisk miljø. På tohånd hadde de kalt det et tradisjonelt kriminelt miljø, men for å dekke over det som skjedde blåste de politikk inn i saken.

Trine Kolberg bruker konsekvent pseudonymer i boka si. For leseren er det likevel aldri tvil om hvem som er hvem.

Kolbergs bror ble til slutt dømt til 36 dagers fengsel for ulovlig oppbevaring av våpen.

Må ha vært orientert

Notatet om Hadeland-saken som offentliggjøres i boka til Trine Kolberg, er skrevet av en av dem som foretok avhørene etter våpentvervene.

Notatet forsterker inntrykket av at politiet må ha vært fullt orientert om det skjebnesvangre møtet på Hadeland i 1981.

I notatet står det: ... Videre skulle Nome få beskjed om hvor han skulle

treffe Johnny i morgen 20.2. Da ville Johnny vite om et sted hvor de skulle treffe medlemmer av organisasjonen i en amerikansk Van-type. Her skulle de plasseres i den bilen med hett over hodet, og bli transportert til et ukjent sted ... Det ukjente stedet skulle være i Oslo-området.

... Nome sa seg villig til å medvirke til at politiet fant frem til dette stedet. Det skulle skje på en så forsiktig måte som over-

hodet mulig, og han ble instruert i å ikke ta noen som helst sjanse som kunne medføre alvorligheter for ham.

... Nome var for øvrig av den oppfatning at våpen innen en slik gruppe i en gitt situasjon kunne være meget farlig. Derfor ville han gjøre sitt beste til at politiet kom til bunns i saken.

Natt til søndag 22. februar ble politiets hjelper drept på det «ukjente stedet».

Dagbladets journalist Arne O. Holm har møtt Johnny Olsen.

NESTE SIDE

HJELP!!

LEILIGHET ØNSKES LEID

Dagblad-ansatt mann, 37 år, ønsker å leie liten leilighet sentralt i Oslo **snarest.**

Fast ansatt. Sikker betaler. Depositum OK.

Ring Øystein på tlf. 22 31 06 27 kl. 9.30-17.00.

Per Jorsett 100 år med olympiske leker

Kavalkade over alle sommer- og vinter-OL, inkludert Atlanta 1996

Norges Olympiske Komité's offisielle jubileumsbok

I bokhandelen kr 298,-/fb.

HJEMMETS BOKFORLAG

Arne O. Holm, journalist i Dagbladet, har møtt Johnny Olsen i fengsel.

Hvem skal drikke øl

(når han har sonet sin straff)

OSLO KRETSPENGSEL (Dagbladet): Johnny Olsen er 33 år gammel og ikke lenger skallet. Siden Hadelands-drapene i 1981 har han sittet nesten 13 år i fengsel. Han rekker meg handa på sin egen hjemmebane og sier at han har liten grunn til å stole på journalister.

– Jeg blir angrepet fra alle kanter så snart jeg viser meg fram. Fra media, politi og alle andre. Jeg isoleres og klarer ikke å finne et nytt miljø, sier Olsen.

Besøksrommet i Oslo Kretsfengsel er allerede slitent og Olsen risikerer en ny dom som kan medføre soning i til sammen 16 år.

– Livet er komplisert. Jeg har det ikke særlig godt nå.

For noen måneder siden skrev Johnny Olsen til Dagbladet.

Han etterlyste forsøk på å forstå noe av det som skjer på den politiske høyresida i Norge – og da snakker vi ikke om Fremskrittspartiet.

I dag foreligger boka som beskriver Johnnys liv.

– Den forklarer det som har skjedd på en måte som jeg sjøl ikke har klart.

De færreste ønsker å forstå Johnny Olsen, men rives i stedet over ende av politisk avsky for en ideologi som endte i mord for 15 år siden.

Da han på nytt ble arrestert etter å ha vært sammen med Høyre-ekstremister på Nordstrand 17. mai i år, forsterket han det brunsvide bildet av seg selv, og beseglet sin egen framtid.

Boka til Trine Kolberg tegner et mye mer komplisert bilde av mannen som sitter foran meg ved bord nummer fire i besøksrommet i Oslo Kretsfengsel.

– Du hadde gjort det enklere for deg sjøl dersom du hadde tatt avstand fra den ideologien du ble assosiert med i 1981?

– Ja, jeg vet det. Men det er ikke så enkelt.

Så ser 33-åringen på meg, og begynner å forklare. Han snakker i korte setninger. Han forteller om et liv som fram til 1981 gikk fullstendig av sporet.

Skakk-kjørt ungdom

– Vi levde i vår egen verden, en verden hinsides enhver fornuft. Vi var fullstendig isolert og manglet korrekter på det vi gjorde. Vi var ikke nynazister, men skakk-kjorte revolusjonære som var

gått helt av sporet, sier Johnny Olsen blant annet om det som skjedde.

– Men i dag har jeg utviklet meg og er en annen person. Jeg er individualist. Jeg tror på rettferdighet. Fortsatt er jeg opptatt av kampen mellom det gode og det onde. Jeg tror på toleranse og mener at alle mennesker har krav på å bli hjulpet, sier han blant annet om dagens Johnny Olsen.

– Du trør på toleranse og blir fotografert midt i et miljø ingen forbinder med slike honnørord?

– Jeg skjønner at det er vanskelig å forstå. Men dette er ikke egentlig mitt miljø, jeg er der også, og tror jeg kan spille en viktig rolle overfor ungdommen når jeg viser fram mitt eget liv.

– Hva er ditt miljø, da?

Johnny Olsen tenker seg om, før han forteller at han har fått nye venner i nye miljøer.

– Jeg vanker også i pubmiljøet. Går på pub sammen med venner og prøver å leve et normalt liv.

Livet er komplisert

Olsen snakker mye om sitt nye liv, om nye venner, om å være individualist, om at mennesker har krav på hjelp. Hver gang spørsmålene blir for nærgående, blir Johnny Olsen stille, før han legger til:

– Livet er ganske komplisert for meg.

Mens jeg sitter i Oslo Kretsfengsel sammen med Johnny Olsen merker jeg at han det forferdelig tøtt, og jeg tror ikke han klarer å sette ord på det han ber oss dommere om å forstå.

Jeg tror han hadde hatt mareritt i årevis både før og etter Hadelands-drapene. Først som evig barnehjemsgutt, som likevel er forferdelig glad i mora si. Så etterpå mens han satt i måneder på isolat og i årevis i fengsel, dømt og fordømt av alle – bortsett fra dem som så på Johnny Olsen som en helt – en politisk helt. Jeg tror ikke han tør ta et oppgjør med de eneste utafor fengslet som tok imot ham da han kom ut. For hvor går et menneske som har prydet førstesider og TV-skjermene i årevis når han slipper ut etter mer enn 12 års fengsel?

Hvem skal Johnny Olsen drikke øl med når han har sonet sin straff?

Angripes av alle

Hvordan kan jeg forvente at han i et intervju skal slå handa av dem han tror er de eneste som vil vite av ham?

Olsen sier det ikke sjøl, han blir bare stille og sier at livet er komplisert.

Han vil ikke snakke om innvandrere – bortsett fra at alle skal ha hjelp uansett hudfarge – men han sier dette om hvordan samfunnet tar imot ham:

– Jeg blir angrepet fra alle hold så snart jeg viser meg fram. Fra media, fra

med Johnny Olsen?

politiet, fra rettsvesenet, fra miljøet, fra foreldre. Overalt angripes jeg, og dermed er isolasjonen der på nytt. Det er problematisk å finne et nytt miljø. Det er vanskelig hele tida å måtte høre hva andre har fått til, mens jeg sjøl ikke har fått om svarer sider å vise fram. Jeg har ikke fått til noe som betyr noe, sier Johnny Olsen, og har ikke en eneste bebreidelse mot dem som møter ham på denne måten.

Det er vanskelig å forholde seg til andres overflattiskhet. De føler det på samme måte i det høyreorienterte miljøet hvor jeg nå på nytt er plassert. Det er vanskelig å forklare verdien av å bli tatt imot. Jeg har en sønn og jeg hadde en kjæreste. Det gikk ikke. Med mitt liv er det vanskelig å klare å utvikle nye miljøer.

Skeptisk til seg selv

– Fortida innhenter meg hele tida.
– Har du noen tro på deg sjøl?
– Jeg vet ikke. Jeg er svært skeptisk til meg sjøl, og har mange problemer.
– Samvittighetsproblemer?
– Det er klart. Jeg har store samvittighetsproblemer.
– Er du farlig i dag?
– Nei, jeg er ikke farlig, og prøver å unngå situasjoner som kan bli farlige, sier Johnny Olsen og begynner å snakke om Blitz-miljøet.
– Vi skal ikke snakke om Blitz-miljøet, men ditt miljø.
– Jo, men Blitz-miljøet...
– Jeg oppsøker deg for å høre om

Johnny Olsen. Når jeg skal skrive om Blitz-miljøet går jeg dit.
– Greit, jeg skjønner det.

Gang-gutt

Han er gang-gutt i fengslet nå. Det betyr at han vasker og serverer mat og at døra til cella står åpen store deler av dagen. Jeg skjønner at det ikke er mye å vise fram bak murene, men jeg forstår ikke hvordan noen overlever 13 år i fengsel.
– Jeg forsøker å ikke tenke på det, og håper å slippe ut etter varetekten, sier han.

Johnny Olsen vil gjerne fortelle at han er uskyldig i den siste tiltalen, og har også gjort det i sitt brev til Dagbladet. Jeg har lovet politiet, som sammen med Oslo Kretsfengsel har åpnet dørene til Johnny Olsen, å ikke snakke om den siste saken.

– Slik du beskriver det nye høyremiljøet, tror du det som skjedde i 1981 kan skje igjen? De er jo langt flere enn det. Tallet som utgjorde din gruppe?
– Det tror jeg. Det

kan utvikle seg, sier Olsen, før han frykter at det blir tittelen på intervjuet.

Før Johnny Olsen har hele livet vært en kamp mellom det gode og det onde. Det var den isolerte visdommen om dette som eksploderte i 1981. Han tror fortsatt på det samme.

– Jeg leser fortsatt mye om det. Den boka som kanskje har gjort sterkest inntrykk på meg er Astrid Lindgrens «Brødrene Løvehjerte». Ellers leser jeg mye McLean og Bagley.

– Har du lest noe av Jens Bjørneboe? Han skriver også om kampen mellom det onde og det gode.

– Jeg har lest «Jonas». Jeg har ikke noe imot anarkismen når den ikke tar ekstreme vendinger. Når det for eksempel ender i den totale liberalisme.

– Vil du lese «Frihetens øyeblikk» dersom jeg sender den til deg?
– Det vil Johnny Olsen, som har minst 14 dager på seg.

– Politiet kunne stoppet oss

– Trine Kolberg tegner et riktig og sannferdig bilde av det som skjedde fram til

Det sier Johnny Olsen til Dagbladet. Han har nettopp lest «Gutten i den grønne jakken».

– Jeg har selvfølgelig tenkt mye på det som skjedde, også på politiets rolle. Det var aldri noe nynazistisk miljø rundt Tore Blomquist. Han representerte et fuglerede hvor vi fant trygghet. Bildet av en svær nynazistisk organisasjon stemmer ikke, sier Johnny Olsen.

– På det meste var vi ti stykker. Da vi sporet av

for alvor gjaldt det to-tre stykker.

– I retten og i politiforklaringen tok du likevel ikke avstand fra at dette var en politisk handling?

– Nei, det stemmer. Jeg gjorde ikke det. Hensikten var å rettferdiggjøre det som hadde skjedd. Ved å politisere handlingen trodde jeg at det skulle bli lettere å forsvare. Du må også huske på at jeg var fullstendig isolert under avhørene, den eneste

1981. Hun har på mange måter forstått meg bedre enn jeg har gjort selv.

kontakten jeg hadde med verden utenfor var med politifolk. Etter hvert fikk jeg en tillit til disse og underskrev på avhørene uten å tenke meg om.

– Trine Kolberg hevder at politiet aktivt bidro til Hadelands-drapene?

– Jeg har spekulert mye på det, og i ettertid har det vært mange forhold som har vært merkelige. Nome la ikke igjen bare notisboka, han la også igjen spott

vi hadde brukt under innbruddene. Det kan nesten se ut som om politiet var inne i bildet allerede før innbruddene. At de kunne ha stoppet oss på forhånd hersker det uansett ikke noen tvil om, sier Johnny Olsen.

Olsen vil ikke spekulere i hva som ville ha skjedd dersom politiet hadde grepet inn tidligere.
– Jeg har nansett begått en forbrytelse, sier Johnny Olsen.